

Tabakovics I. fodrásznál Aradon, Kovács Mihály gyógyszerésznél N.-Beckerekben, Molnár L. és J. gyógyszerésznél Nagyvárad, Kiss I. gyógyszerésznél H.-M.-Vásárhely.

A zentai botrány. Lapunk zártkörösen értesülünk kelloké a „Pesti Hirlap” és Szabó László interpelláció nyomán megismert zentai botrányról. Az ügyről jövő számunkban bővebben fogunk írni. Egyelőre ideiglenesen Mikovits József, Zenta város t. ügyésze a Zentai Hiradóban közzétett nyilatkozata, mely jellemző világot vet helyre, egyénre is. A nyilatkozat szorúsára így hangzik: Nyilatkozat. Folyó hó 3-án Reitmann Ferenczet mint a „Zentai Ellenőr” szerkesztőjét megbörtölték. Ezt rég megérdemelt volna a személyem ellen egy óta üzött nemtelen támadásairól, de ezért nem bántottam, mert a törvény védelmére támaszkodtam, azonban akkor, midőn piskos kezűvel csaldit szentelyembe talakodott, nem maradt más hátra, mint elégtételt venni belőle. Az általam igénybe vett utalmi szerzőnek nem mondható, de az adott körülmények között eljárásomat teljesen jogosultnak és a mélyen tisztelt közönség által menthető tartom. Megjegyzem, hogy én a sértő cikk írása után tudakozódtam és így tulajdonképp nem Reitmann akartam megfenyegetni, de miután Reitmann magára vállalta a felelősséget, viselje a következményeket és én jövőre óva intem, kímélje családot, mert én revolverrel nem félek. Midőn a sorokat közzéteszem, a mélyen tisztelt közönség iránti kötelességérzetemnek teszek eleget. Zenta 1884. április 4. Mikovits József Zentai város t. ügyésze. Mint távollévőnek ez ügyhöz egyelőre csak annyi közlünk lehet, megnemibyen már a fellogás oriolánálta is megérdemli, hogy foljegyzessék. Zentan szerint igen természetes dolgokk tartatik, hogy egy lapszerkesztő, ha valamely cikk iróját megnevezni vonakodik, — egy szerzőt le kell inteni, mint egy ebet. — Ki azt teszi meg, aki a t. l. és s. g. — r. z. e. t. b. l. — ki nyilatkozatjait is tartozik. Ha az a fellogás a középé, tán semmi csodálatos nincs benne. De egy tisztí ügyész . . . Horrendum dictu!

Közegészségügy.

Zombor sz. kir. város közegészségi állapota 1884. évi március havában.

A közegészségügy állapota e hóban városunk területén, főleg az állandóan kedvezőtlenül viselkedő behatás alatt teljes mértékben kiélegetült, sőt ha tekintetbe vesszük, hogy az e hó iránt hygienicus szempontból táplálási szokott igényeink rendszerint csak mérsékelték, ugy azt igen kedvezőnek is jellemezhetjük. Összehasonlít megfigyelések szerint, e hónap közegészségi állapota a mult és az előző március haviút csak igen jelentéktelenül tért el, míg az előző három évnek mult megelőli időszakától lényegesen eltérő mult, a mennyiben 1880-ban a húnál, 1882-ben a kanyaró és 1883-ban a vörheny és a typhus gyermekebántalmak, habár szorványosan is, de mégis a közeljövőre várt, mégis a rendesnél valamivel nagyobb arányú beteglést és halálozást okoztak.

A közegészségügyre szorosan összekapcsolódó kérdés is e hó folyamán városunkban, a nemozogalmi adatokból kifolyó eredmény szerint teljesen kiélegető megoldást nyert.

A körmozgalom valamivel élekenbb volt.

re és egy terembe kértük magunkat bezáratni és ez is magadatott.

Livonak azon szombaton nem volt szabad haza lovagolni és ó emberségesen megálta büntetést, meg hozzánk is eljött a börtönbe — egy véka — kifilve. A pedellus községgel bebecsátotta, jóllaktunk és kiállottuk büntetésünket.

Azon idétől fogva sohasem voltunk kocsakában, még az nap elemtünk Livóval a csúszkaszob megrendeltünk aia Kobányai — Tokaji — Szegszardi — Villanyi — Egri — Pécsi — Gráci borokat és söröket. Hg. Odeschalchi kiállotta a fizetést, mi pedig az ivást, mind hazai borok voltak, nem éppen akkor tanultuk Bajzának satyrját: „Hogyha a neszmélyi gyöngének tartod, ígyjál jó hatalmasnak — vagy igazd minden borok tejedelmét a tokajt.”

És ezt úgy szívóinkre vettük, hogy készséggel tettünk neki a hosszu télen este-ken eleget.

Boldog idők! Régi jó idők!

Krausz Bernát.

a mult havtnál; a heveny fertőző kórok felépítő a normalis mértékét meg nem haladta, habár a szegény-gyakorlatban több kanyaró esetet is mutatkozott. Az uralkodó kórnemű a légző szervek idült, hurutos s lobbos bántalmában nyilvánult.

A gyermekvilágban, a 7 éven aluliakkal, mind rendszerint, e hóban is a beteglést eg úgy, mint a hallozást a legnagyobb számarányú mutatót, minek pedig állandó okok különösen a kedvezőtlen éleviszonyok között elő középnel, hogy a közegészségi követelmények iránt még mindig nincsen kellően kifejlesztőd érteke, sőt hogy az egészséges valódi becséről is még igen kevesnek van helyőzse fogalma.

Az iskolába járó gyermekek között az egészségi állapot sokkal kedvezőbb volt, mint ez a róm. kath. iskolák több tanítójától beszerzett tudósítások és Vukicses Gy. Miklós a gör. kat. iskolák igazgatóitól, a hó 31-én beküldött zseves átirata is constatálják, mely utóbbi szerint a központi fiúiskolában 178 tanuló közül 1, a központi leányiskolában 139 tanuló közül 2, a felső leányiskolában 60 tanuló közül 2, a Szelenice kulvárosi vegyes iskolában 48 tanuló mind egészséges, a Cservenka külvárosi vegyes iskolában 79 tanuló szintén mind egészséges, a rancovei (első szállási) vegyes iskolában 30 tanuló, a biltyi tanyaí vegyes iskolában szintén 30 tanuló, a radovejvityi szállási vegyes iskolában 48 tanuló mind egészséges volt.

Tudomásomra utván, hogy a bajait, Jozics-féle tanyacsoporton több kanyaróeset merült egyidejűleg fel, meglátogatásom személyesen e hó 11-én a nemadisti III. osztály vegyes iskolát, hól 33 tanuló közül két kanyaróbetegét talaltam. Összesen az itt felmentelt 645 iskolába járó gyermek közül 7 volt beteg, mely mérsékelt arány arra enged következtetni, hogy a többi iskolák is közegészségi tekintetben e hóban kifogásolnivalót nem engedtek.

A felhők között észlelt egészségi viszonyok, dacára az évenként e hó tartama alatt rendszeren beállni szokott nagyobb mérvű betegeseknek, nem engedtek bármi tekintetben is, valamely kifogásolnivalót.

Meghalt e hóban 74 egyén, 1880-ik évi február havában 88, 1881-ben 59, 1882-ben 80, 1883-ban 104.

E hóban elhaltak közül 41 fiemű és 33 nőemű. Hét éven aluli 40, ezek közül gyöközkelettel 26 és 14-ni, hét éven felüli 34, ezek közül orvoslattott 23 és 11-nem, összesen gyöközkelettel 49 és 25-nem.

A halálokba a kezelő orvosok és Dr. Fataj Áron hely. halottkém meghatározása szerint a következők:

1. Ragályos betegségben meghaltak: a hártás törökgyilkban 2, roncósok torkolokban 1, kanyaróban 2, hagnyában 1, hókharut-tekénélű tért el, míg az előző három évnek mult megelőli időszakától lényegesen eltérő mult, a mennyiben 1880-ban a húnál, 1882-ben a kanyaró és 1883-ban a vörheny és a typhus gyermekebántalmak, habár szorványosan is, de mégis a közeljövőre várt, mégis a rendesnél valamivel nagyobb arányú beteglést és halálozást okoztak.

II. Egyéb betegségek folytán: veleszületett gyengeség s gyermekaszály 9, cörcsök 8, agyurokrol 1, agyverőmenny 1, hórhügy 7, tüdővérzés 1, tüdőból 7, tüdőgödör 9, nehez fogás 2, szívba) 2, gyomorbelhurut 4, hasbányalát 1, vizkór 1, májbat 2; bujarkór 1, göröggyökör 1, rak 2, égett sebt 1, pyaémia 2, agrazsákos 1, haza születtet e hóban 1 fiu és 1 leány, összesen 2.

Az elhaltak kora: 0—1 évig 18, 1—5 évig 3, 5—10 8 (összesen 0—20 44), 20—30 5, 30—40 5, 40—60 7, 60—80 10, 80-on tul 3. Evt. születtet e hóban 96, 1881-ben 96, 1882-ben 106, 1883-ban 85.

Az e hóban születték közül törvényes 44 fiu és 46 leány, összesen 90, törvénytelen 5 fiu és 1 leány, összesen 6, születtet tehát összesen 49 fiu és 47 leány.

Az 1881-ik évi március havi szaporodás volt 37, 1882-ben 26, 1883-ban 19 apadás, e havi szaporodás 22 (8 fiu és 14 leány).

Orvosrendőrileg megvizsgáltatott e hó folyamán több alkalommal a halpacz, hus, tej s egyéb élelmiszereit czikk; a városi kapitány hivatalnak, mint elsőfokú közegészségügyi hatóságának f. évi március hó 24-én kelt 1783. számu felhívása folytán tuzetes vizsgálat alá vettem a városunkban levő özsze lisztkereskedések két legolcsóbb lisztneműt, melyeket a közönség és főleg a szegénysorsúak kenyérsütésre leginkább használnia szoktak.

Megvizsgáltattk nevezetesen a következő lisztkereskedések:

- 1. Jónász Samu (liszt kilója 10 és 11 kr.)
- 2. Goldstein Mór (liszt kilója 10 és 11 kr.)
- 3. Takó Lajos (liszt kilója 8 és 10 kr.)
- 4. Spitzer Bernát (liszt kilója 10 és 12 kr.)

- 5. Riedl József (liszt kilója 10 és 11 kr.)
- 6. Krámer Gyula (cezeledi gózmalom, liszt kilója 10 és 11 kr.)
- 7. Rottler Szilveszter (liszt kilója 8 és 12 kr.)
- 8. Schlesinger Simon (liszt kilója 9 és 10 kr.)
- 9. Scherer János (liszt kilója 10 és 11 kr.)
- 10. Brummer Kálmán (liszt kilója 8 és 10 kr.)
- 11. Belt Sebestény (liszt kilója 8 és 11 kr.)
- 12. Hoffmann Pál (cservenkai gózmalom, liszt kilója 9 és 11 kr.)

Valamennyi liszt megvizsgáltatott a hozzákevert ásványos észetek (gipsz, szén-savaz, mesz, sulpát stb.) illetőleg. Egy része hamuav égettettet, más része pedig koncentrált kénással kezelettet. Minthogy azonban a banumaradékok, illetőleg a fel nem oldott alkátrések mennyisége csak jelentéktelen volt, emellogva a megvizsgált lisztnemű egyike sem tartalmaz ásványi részeket.

Kevésbé kedvező, sőt kedvezőtlen eredményű volt a vizsgálat a növénymagvak — Unkrautsemen — hozzákeverésűt illetőleg. E czélból valamennyi liszt tisztá alkalohall lett örszervára, minek folytán nagyobb részecskákhamar zöld színűvé vált, míg a tisztá lisztnek fehérek kelt maradnia. A szemeszőszőzök felvont (szédítő vadóc, Taumel-ló, Lolium teulentum) áru el. A kenyérfém keserű íze eg ezen tisztálatalanságtól származik. (A szédítő vadócznak pedig közvetkező élettani hatása van: gyomorégés, nyugalanság, fájás, szédülés, étvágytalanság, altesti görösk, nehez szökés, görös-ölvastott elő érdekes regéjnt, mint a „Német Szellem” és az emberi egészségre könnyen kártékony hatása lehet.)

Megvizsgáltatott továbbá valamennyi lisztnemű káliluzat az anyarozsra (varjakör, Mutterkorn, Secale cornutum) névze is. Műindjára ettől mentek találatott.

A régi vizsálat mellett a 24 lisztből készült 24 darab kenyérek orvostrendőri vizsálatára is nem tartottak fel keletező eredményt, sőt a 10 kron aluli lisztneműk közül kétféle kenyér majdnem kivétel nélkül keserű ízűnek, undort okozóknak és az nek egyaránt ajánlott; ugy vagynak meggyőzően, hogy jelen kiadványunk is hasonló sorsot érdemel.

E végböl szükségesen tartom tehát a kapitányi hivatal, mint elsőfokú közegészségügyi hatóság útján sürgeten intézkedni, hogy ezen a közhasználatú állat közveszélyessé válható lisztneműnek (i. e. a 10 kron alulnak kivétel nélkül) kenyérsütésre való továbbá árulása, az 1876. évi július 4-én kelt 31.026. számu belügyminiszeri szabályrendelet értelmében megakadályoztassék.

Megvizsáltam továbbá hetenkint kétszer a fennálló 9 kőnépotelet 18 bejegyzett kőnépvel, a bujarkórosokba a kórházba utasítottam.

Orvosrendőri boncolat e hóban nem fordult elő.

A köztisztaság kiélegető volt.

Az állatok egészségi állapota kedvező volt.

Időjárás: leghűvösebb nap volt 3-án, +0.5° C középhőmérsékkel, legmelegebb nap 20-án, +13° C középhőmérsékkel. Barometer legmagasabb állott 16-án, legalacsonyabban 25-én. Szélirány: nyugati és déli egyzmás közötti gyakori váltakozással, 22-10 26-ig északi és északnyugati. Eső esett 7 napon.

Kelt Zomborban, 1884. április hó 3. Dr. Pávlovits Simon, vár. tiszti orvos.

A Havi Füzetek kiadóhivatala, Budapest II. ker. Donati utca 3 sz. előzetesen hirdeti így czimű regényes korrajza: „Német szellem” írta Bolanden Konrad. 23 iv. nyolczaltrét, ára díjmentes szállítással 2 frt, díszkötésben 3 frt.

Elzött tizenkét esztendővel jelent meg kiadványunk Bolanden így czimű elbeszélése: „Orosz szellem”, akkor hazánkban ezen szellem kezdett lábra kapni nagy meglepetésünkre szolgált azon még Belsőbb is nyilvánított elismerés, hogy az „Orosz szellem” című munkában élénk színekben levén esztelenül muszka szoromlók befellete, hatalmas és ténylezőként szerepel munkánk ezen szellemnek hazánkban való kirtásával a magyar szellem megszilárdítására.

Manap egy más, idegen szellem kétharczot a magyar szellemmel és ez a másik szoromlóróságban lábra kapott szellem, mely ellenkezést szerzett az egyház és haza, a törvény parancsa s lelkiismeret sava, a keresztény és hazafi, az ember és isten közötti szellem megalavarta a feleleteket belmunka közisokolaival, polgári hásságással, s egyeb mind, bármely feleletekhez tartozó, de hitehöz hiú állampolgár vállalós érzelletű eszté intézményeivel.

Ezt a „Német Szellem”, melyet Bolanden teljes tollalól közleni van szerencsének kívánami, azokat ezen szavakkal adta vissza: „Könyök közt oltavtam e művet, mely Bolanden munkáinak koronaja!”

„Mult évi kiadványunkat Dvorzák „Idepből készült 24 darab kenyérek orvostrendőri vizsálatára is nem tartottak fel keletező eredményt, sőt a 10 kron aluli lisztneműk közül kétféle kenyér majdnem kivétel nélkül keserű ízűnek, undort okozóknak és az nek egyaránt ajánlott; ugy vagynak meggyőzően, hogy jelen kiadványunk is hasonló sorsot érdemel.”

„Első sorban szeretnők, ha az a honatyai olvasnak el, de mindenesetre helyesen esztelnek minden hazafi, ha a követválasztások előtt ezen korrajzot olvassva — abból látja, hogy jutott Nemzetország s hova fog jutni kedves hazánk, ha oly férfiak kelt a törvényhozó terembe, kik elválasztották a két fogalmat: Isten és haza!”

Nincs viszony, melyet e könyv mellözze. Itt a gyermek nevelése, a leány tiszta szerelme, az ifju boldogsága, az anya öröme és szíváfájdalma, a házafélet árny- és fényoldala egyaránt rajzolják.

Itt a jó pástor életét adja juhainért, a bérencz pedig csak zsirus faltra tör; a földművelés érdeke, a vagyonosok hatásköre pedig minél élekenbb kerül az olvasó elő.

A munka sajót alatt van a legközelebb szet fog kiöltetni; a megrendeléseket kérjük így czimezni: A Havi Füzetek kiadóhivatala Budapest, II. Donati-utca 3.

Felolós szerkesztő és kiadó-laptulajdonos: MÜLLER GYULA.

Cs. kir. udvari szállítók. Granichstäden Testvérek Budapestről, Kristóftér 2. szám ajánlják dúsan felszerelt RAKTÁRUKAT mindennemű arany, ezüst, ékszer és zseborákban. Az árúhelyiség: „Vadászkürt szálloda 3. sz.”